

คู่มือการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว

โดย

ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คำนำ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ภาคการเกษตร (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยมีเป้าหมายเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์ภาคการเกษตร รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่สำคัญ คือ ต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่สำคัญต่อยอดขายลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570 และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงศึกษาโครงสร้างต้นทุนและกิจกรรมที่ส่งผลต่อต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าข้าว และต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าข้าวต่อยอดขายของเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการประเมินผลการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการฯ ตลอดจนจนหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการตัดสินใจ กำหนดนโยบายและมาตรการ รวมทั้งการติดตามและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์สินค้าข้าว

คู่มือการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว และเป็นแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 เพื่อใช้วางแผนและดำเนินการสำรวจ เพื่อจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว โดยมีความหมายหรือคำนิยาม ขอบเขต และขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงานต่อไป ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12
ธันวาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
สารบัญ	(ข)
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	1
คำนิยาม	1
ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว	2
ผังขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว (Flow Chart)	

คู่มือการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว

หลักการและเหตุผล

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570 ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญ คือ สัดส่วนต้นทุนการขนส่งสินค้าต่อ GDP ลดลง สัดส่วนต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังต่อ GDP ลดลง ซึ่งแนวทางการพัฒนาที่ 2 การยกระดับมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าโซ่อุปทาน มีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร คือ ต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมลดลง โดยกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย คือ ต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าเกษตรสำคัญต่อยอดขายลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3 - 5 ต่อปี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ภาคการเกษตร (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยมีเป้าหมายเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์ภาคการเกษตร รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ของประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570 คือ ต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่สำคัญต่อยอดขายลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี โดยมีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดเก็บตัวชี้วัดดังกล่าว และได้กำหนดสินค้าเกษตรเป้าหมายที่สำคัญ 5 ชนิด ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ และอุทัยธานี ซึ่งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือ โดยส่วนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร ปีประมาณ พ.ศ. 2568 ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พิจิตร และกำแพงเพชร และบันทึกผลการสำรวจส่งให้กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน 2568 เพื่อรวบรวมและจัดทำต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาวระดับประเทศ

ดังนั้น ส่วนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 จึงได้จัดทำคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานนี้เพื่อเป็นองค์ความรู้และแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบ รวมทั้งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาวให้กับบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นองค์ความรู้และแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบ รวมทั้งสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาวให้กับบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คำนิยาม

1. โลจิสติกส์ หมายถึง กระบวนการวางแผน ดำเนินการ และควบคุม การเคลื่อนไหลทั้งไปและกลับ รวมถึงการจัดเก็บวัสดุและสินค้าสำเร็จรูป ตลอดจนสารสนเทศที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากจุดผลิตไปจนถึงจุดที่มีการใช้งาน เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ด้วยความถูกต้องและเหมาะสมตามจังหวะเวลา คุณภาพ ปริมาณ ต้นทุน และสถานที่ที่กำหนด

2. โลจิสติกส์ภาคการเกษตร หมายถึง ตามขอบเขตภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หมายถึง กระบวนการวางแผน การบริหารจัดการและควบคุม การเคลื่อนย้าย รวบรวม กระจาย จัดเก็บสินค้าเกษตร

ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ตลอดจนการให้บริการข้อมูลสารสนเทศโลจิสติกส์เกษตรและอำนวยความสะดวกสำหรับการนำเข้า-ส่งออก และโลจิสติกส์สินค้าเกษตร เพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ จัดส่งตามเวลาที่กำหนด มีต้นทุนโลจิสติกส์ที่เหมาะสม และตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า

3. ข้าวเจ้า หมายถึง ข้าวซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีเนื้อเมล็ดขาว มีลักษณะใส อาจมีหรือไม่มีจุดขุนขาวของท้องไข่ ปรากฏอยู่ตามมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าวไทย ข้าวเจ้าจะไม่ครอบคลุมข้าวหอมมะลิ ข้าวเหนียว และข้าวสีต่าง ๆ

4. ต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าข้าว หมายถึง ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมโลจิสติกส์ของสินค้าข้าว ประกอบด้วย 1) ต้นทุนการขนส่ง (Transportation Cost) 2) ต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง (Inventory Holding Cost) 3) ต้นทุนการสูญเสีย (Loss Cost) และ 4) ต้นทุนการบริหารจัดการ (Administration Cost)

ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว

ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 (สศท.12) มีขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว ปีงบประมาณ 2568 จำนวน 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดทำต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่สำคัญ”

การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดทำต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่สำคัญ” โดยเจ้าหน้าที่ สศท. 12 เข้ารับการอบรมความรู้โลจิสติกส์ข้าวขาว โครงสร้างต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว ต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว แบบสำรวจ และร่วมทำ Workshop เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวทางและวิธีการจัดเก็บข้อมูล รวมทั้งฝึกปฏิบัติในการบันทึกข้อมูลตัวอย่างของต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว โดยกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร (กนผ.)

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมหารือแนวทางจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

การประชุมหารือแนวทางจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของเจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 ร่วมกับ กนผ. ดังนี้

1) กำหนดเป้าหมาย เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวกับกรมส่งเสริมการเกษตรที่ปลูกข้าวเจ้า นาปี (ไม่รวมข้าวหอมมะลิ) ที่มีผลผลิตในปี 2567 ทั้งนี้ ต้องเก็บข้อมูลจากเกษตรกรรายเดิม อย่างน้อยร้อยละ 70 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลต้นทุนของปีก่อนหน้า และแจ้งรายชื่อเกษตรกรที่เคยจัดเก็บข้อมูล ปีงบประมาณ 2567 โดยที่ประชุมร่วมพิจารณาจำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของ สศท. 12

2) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล กนผ. ชี้แจงรายละเอียดแบบสอบถาม และการบันทึกข้อมูลลงบนแบบฟอร์มใน Excel ที่ กนผ. ได้จัดทำไว้ เพื่อสร้างความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก่อนลงพื้นที่สำรวจ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ สศท. 12 ช่วงเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2567 – 20 มิถุนายน 2568 รายละเอียด ดังนี้

1) วางแผนการออกพื้นที่ ทั้งรายเดิมและรายใหม่ในพื้นที่รับผิดชอบ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พิษณุโลก และกำแพงเพชร

2) ขออนุมัติเดินทางและขออนุมัติกับผู้อำนวยการ สศท.12 และ ขออนุญาตเข้าพื้นที่กับเกษตรกรจังหวัดในพื้นที่สำรวจ

3) จัดทำสำเนาแบบสอบถามข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว

4) ประสานเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านเพื่อแจ้ง/นัดหมายเกษตรกรผู้ผลิตข้าวขาวในพื้นที่

5) ลงพื้นที่สอบถามเกษตรกรตามแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 4 บันทึกข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาวในฟอร์ม Excel

การบันทึกข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาวในฟอร์ม Excel ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่ สศท.12 ตรวจสอบข้อมูลจำนวนเกษตรกรรายเดิม/รายใหม่ ข้อมูลครบถ้วนและถูกต้อง และทำการบันทึกข้อมูลในระบบ ในช่วงเวลา 1 พฤศจิกายน 2567 – 30 มิถุนายน 2568

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความถูกต้องการบันทึกข้อมูลในฟอร์ม Excel

การตรวจสอบความถูกต้องการบันทึกข้อมูลในฟอร์ม Excel โดยผู้ดำเนินการส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สศท.12 ดำเนินการร่วมกับส่วนนโยบายและแผนพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร เพื่อตรวจสอบความแม่นยำของเนื้อหาสาระของข้อมูลการสำรวจ โดยสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ รวมถึงติดตามตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพของข้อมูลการสำรวจ ดำเนินการช่วงเวลา 1-28 มิถุนายน 2568

ขั้นตอนที่ 6 รายงานผลการดำเนินงาน

การรายงานผลการดำเนินงาน ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ สศท.12 จัดทำบันทึกข้อความแจ้งผลการดำเนินงานตามเป้าหมายให้กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2568 เพื่อให้กระบวนการแล้วเสร็จ

ผังขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว (Flow Chart)

ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12

กิจกรรม	ขั้นตอน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "การจัดทำต้นทุนโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่สำคัญ"		26 มิ.ย. 67	สศท. 12/กนส.
ประชุมหารือแนวทางจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568		10-11 ต.ค. 67	สศท. 1-12/กนส.
ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว		1 พ.ย. 67 – 20 มิ.ย. 68	สศท. 12
บันทึกข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาวในฟอร์ม Excel		1 พ.ย. 67 – 30 มิ.ย. 68	สศท. 12
ตรวจสอบความถูกต้องการบันทึกข้อมูลในฟอร์ม Excel		1 – 28 มิ.ย. 68	ผอ.ส่วนแผนฯ สศท. 12/ กนส.
รายงานผลการดำเนินงาน		30 มิ.ย. 68	สศท. 12